

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	OV voor minima – uitwerking 2025
Datum	07-01-2024
Documentnummer	UTSP-919285410-23720
Van	Annelot van Nass
Telefoonnummer	+31636449336
E-mailadres	annelot.van.nass@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	MOB
Team	EOV
Portefeuillehouder	Van Schie
Bijlagen	Geen

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie/ samenvatting:

De provincie Utrecht (hierna: de provincie) vindt het belangrijk dat iedereen met het OV kan reizen. Om vervoersarmoede tegen te gaan is de provincie onder andere een verkenning gestart naar de uitrol van een OV-product voor minima. De provincie doet dit in nauwe samenwerking met de gemeenten en de vervoerders. Dit is een complex proces waarin betrokken partijen hun processen op elkaar afstemmen om een zo goed mogelijk OV-product te kunnen aanbieden. Dit proces is nieuw voor de betrokken partijen en kent uitdagingen. De betrokken partijen werken gemotiveerd en intensief samen om dit snel en zorgvuldig mogelijk te maken. Er zijn al de nodige stappen genomen om deze puzzel samen te leggen. Er zijn nog enkele stappen in de uitvoering te zetten om te kunnen starten. De verwachting is dat we deze stappen nog niet gezet hebben op 1 januari 2025. We verwachten aan het begin van het jaar te kunnen starten. Het doel in 2025 is het OV-product aan zoveel mogelijk inwoners met een minimum inkomen ter beschikking te stellen. Afhankelijk van de bijdrage van de gemeente kunnen inwoners tegen een korting of volledig gratis reizen met het OV.

Inleiding:

In de Statenbrief Toegankelijk en dekkend OV (d.d. 13-02-2024, <https://www.provinciestatenutrecht.nl/documenten/SB-Toegankelijk-en-dekkend-OV.pdf>) is de ambitie uitgesproken om een OV-product voor minima te ontwikkelen. In de Statenbrief OV voor minima (d.d. 5-11-2024, <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Documenten/SB-OV-voor-minima.pdf>) hebben we aangekondigd het minimaproduct voor 2025 verder uit te werken. Het jaar 2025 geldt voor het minimaproduct als een pilotfase, waarin we samen met de gemeenten en de vervoerders veel nieuwe kennis opdoen voor de jaren daarna. Na 2025 zijn we namelijk niet klaar, het minima-product houdt dan niet op te bestaan. Zoals u weet zal dit waarschijnlijk in een andere vorm zijn, hier gaan we in 2025 mee aan de slag. De kennis die wij nu opdoen zetten we in voor dit vervolg. Wat wel en wat niet werkt, zal in de praktijk blijken.

Rolverdeling:

Uit de proef gratis OV 66+ met krappe beurs (19-09-2022 tot en met 31-12-2024) hebben we geleerd dat de gemeenten, de vervoerders en de provincie de rol moeten pakken die past bij hun verantwoordelijkheden.

De gemeenten, als autoriteit armoedebelief, definieert de doelgroep in lijn met hun beleid (bijvoorbeeld op basis van inkomenspercentage) en verzorgen de communicatie met de doelgroep. De gemeente communiceert met inwoners over het aanvragen van het OV-reisproduct. Indien nodig controleert de gemeente het inkomen van de aanvrager.

De vervoerders, als concessiehouders, ontwikkelen het reisproduct, zorgt voor de afhandeling en beantwoorden vragen over het uitgeven van het reisproduct.

Wij, als OV-autoriteit, stellen de tarieven vast, betalen de ontwikkelkosten voor het reisproduct, de kosten die door de vervoerder gemaakt worden voor "batchverwerking" (koppelen OV-chipkaart aan het reisproduct) en de kosten voor monitoring van het gebruik van het dalvrij abonnement. Ook dragen wij zorg voor een platform dat door alle gemeenten en minima kan worden gebruikt en stellen een communicatie-toolkit ter beschikking. Wij pakken als vervoersautoriteit hierin een regierol en zorgen ervoor dat de gemeenten het product aan hun inwoners beschikbaar kunnen stellen. Het is dan ook goed om te zien dat de gemeenten en de provincie waar mogelijk hierin gezamenlijk en goed optrekken. Iedereen ziet de noodzaak om het OV ook voor inwoners met een laag inkomen beschikbaar te houden. Zoals aangegeven is het een complexe puzzel, achter de schermen moet veel gebeuren en hieraan wordt nog hard gewerkt. Hierbij moet u denken aan het sluiten van verschillende overeenkomsten en goed uitdenken hoe de financiële stromen moeten lopen. Dit is een uitdaging, maar de lessen die wij hieruit trekken zijn zeer waardevol voor de toekomst. Bij het ontwikkelen van de aanpak is ernaar gestreefd om het proces zo eenvoudig mogelijk te houden voor de doelgroep en overige betrokkenen.

Het minimaproduct 2025:

In 2025 worden twee abonnementen aangeboden aan gemeenten:

- 40% korting in de daluren, geen korting tijdens ochtend- en middagspits
- gratis reizen in de daluren (dalvrij), niet tijdens ochtend- en middagspits

Tabel 1 Algemene uitgangspunten producten

Doelgroep	Minima: de inkomensgrens wordt door de gemeente bepaald
Leeftijd	12 jaar en ouder (alle kinderen tot 12 jaar reizen al gratis)
Geldigheid	1 jaar geldig in de daluren. Dat betekent niet in de ochtend- en middagspits (op werkdagen tussen 6.30 en 9.00 uur en tussen 16.00 en 18.30 uur) in alle bussen en trams van U-OV en Syntus Utrecht
Drager	Persoonlijke OV-chipkaart

In tegenstelling tot eerdere communicatie kennen de producten geen vaste einddatum. Ze zijn vanaf de ingangsdatum (afhankelijk van het moment van aanvragen) één jaar geldig. Dit in verband met het voorlopige uitstel van de einddatum van de OV-chipkaart naar eind 2026.

Kortingsproduct

De aanpak bij het aanbieden van het kortingsproduct is dat de gemeenten unieke aanmeldcodes via een email of brief verstrekken aan de gebruiker. De gebruiker kan vervolgens in een online portal (website) zijn aanvraag indienen. Hiervoor is alleen een geldig OV-chipkaartnummer, de unieke aanmeldcode, een geboortedatum en een geldig emailadres nodig. Wij zorgen voor de ontwikkeling van dit aanvraagportal (aangezien deze nog in ontwikkeling is wordt de URL nog niet met u gedeeld). Elke code is slechts eenmalig te gebruiken. De gebruiker ontvangt een bevestiging van de aanvraag. De gegevens worden wekelijks uitgelezen en gedeeld met de vervoerder. Aanvragers ontvangen binnen 2 weken een reactie of het product klaar staat om opgehaald te worden of dat er zich een probleem heeft voorgedaan (bijvoorbeeld conflicterend product op de OV-chipkaart). De gebruiker kan vervolgens het product ophalen bij de hiervoor bedoelde laadpalen. Dit proces is beschreven in een handreiking en gedeeld met de betrokken gemeenten. Deze handreiking bevat een overzicht van de gemaakte afspraken, uitleg over de pilot en welke inzet gevraagd wordt van gemeenten en tools om dit te kunnen doen (zoals voorbeeldbrieven).

Het grootste deel van de kosten van het kortingsproduct (€ 12,- per abonnement inclusief klantenservice, ontwikkeling portal website, communicatie toolkit etcetera) betalen wij. De gemeente betaalt de kosten en inzet voor het aanschrijven van de doelgroep en het (eventueel) controleren van inkomens. De gemeenten

beantwoorden de vragen van inwoners over het in aanmerking komen voor het product en het aanvragen van het product. Voor vragen over het reisproduct kan de gebruiker contact opnemen met de vervoerder.

Dalvrij (gemeente Amersfoort)

De gemeente Amersfoort heeft geld beschikbaar gesteld om het door ons aangeboden kortingsproduct 'aan te vullen'. De gemeente Amersfoort kan daarom een dalvrij product aanbieden voor minima in haar gemeente. Voor dit reisproduct is ook een aanvraagportal ontwikkeld en een handreiking opgesteld. Deze handreiking bevat een overzicht van de gemaakte afspraken, uitleg over de pilot en welke inzet gevraagd wordt van gemeente en tools om dit te kunnen doen (zoals voorbeeldbrieven).

Dalvrij (gemeente Utrecht)

De gemeente Utrecht wil haar minima de mogelijkheid bieden om het beschikbare budget op de U-pas te benutten om vrij reizen in te kopen. De verwachting is dat dit mogelijk is vanaf 1 juli 2025. De handreiking voor vrij reizen in Utrecht en het aanvraagportaal zijn beide nog in ontwikkeling. De verwachting is dat deze in het eerste kwartaal van 2025 worden afgerond. Tot 1 juli 2025 wordt het 40% kortingsproduct aangeboden.

De gemeenten Utrecht en Amersfoort hebben, met de hulp en op basis van de ervaringen van de provincie, een proces ingericht om aanvragen te verwerken, inkomenscontroles uit te voeren en vragen te beantwoorden. Wij doen een bijdrage van € 50,- per product op jaarbasis (33,33% van de bulkprijs).

Financiële consequenties:

In 2025 is er € 1,8 miljoen beschikbaar voor het minimaproduct. € 200.000,- hiervan is gereserveerd voor gemeenten ter ondersteuning bij de implementatie. Hier wordt begin 2025 een regeling voor uitgewerkt. Er is € 100.000,- gereserveerd voor mediacampagnes om het product onder de aandacht te krijgen bij de doelgroep. Aanvullend is circa € 115.000,- begroot voor onder andere de ontwikkeling van het aanvraagportaal en de werkzaamheden die de vervoerder uit zal moeten voeren. Deelname van de doelgroep bij de proef gratis OV 66+ met krappe beurs lag ongeveer op 17%. De verwachting is daarom dat dit budget ruim voldoende is voor 2025. Er wordt maandelijks gemonitord of het budget voldoende is. Afhankelijk van de benutting van het beschikbare budget in 2025 kan overwogen worden de scope aan te passen in 2026.

Vervolprocedure / voortgang:

Het minimaproduct wordt in 2025 tussentijds geëvalueerd (aantal deelnemers en eerste ervaringen). Hierover wordt u na de zomer 2025 geïnformeerd. De ervaringen van de doelgroep en de lessen van de betrokken partijen worden ook meegenomen in de voorbereiding van het aanbod voor 2026. Het bestrijden van mobiliteitsarmoede blijft ook na 2025 een belangrijk doel. In 2026 zal naar verwachting OVpay zijn ingevoerd, wat waarschijnlijk nieuwe mogelijkheden biedt. Ook maken wij afspraken met de nieuwe vervoerder voor de concessie Utrecht Binnen (Transdev). Vanzelfsprekend blijven wij in gesprek met de andere OV-autoriteiten om, waar van toepassing, hun lessen mee te nemen. Vice versa kunnen zij onze opgedane kennis gebruiken. Wij streven ernaar om onze inwoners met een beperkt inkomen op deze manier een blijvend betaalbaarder OV-aanbod te kunnen bieden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen